

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/106/2002

SPOŁECZNE REAKCJE NA POJAWIENIE SIĘ BSE W POLSCE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

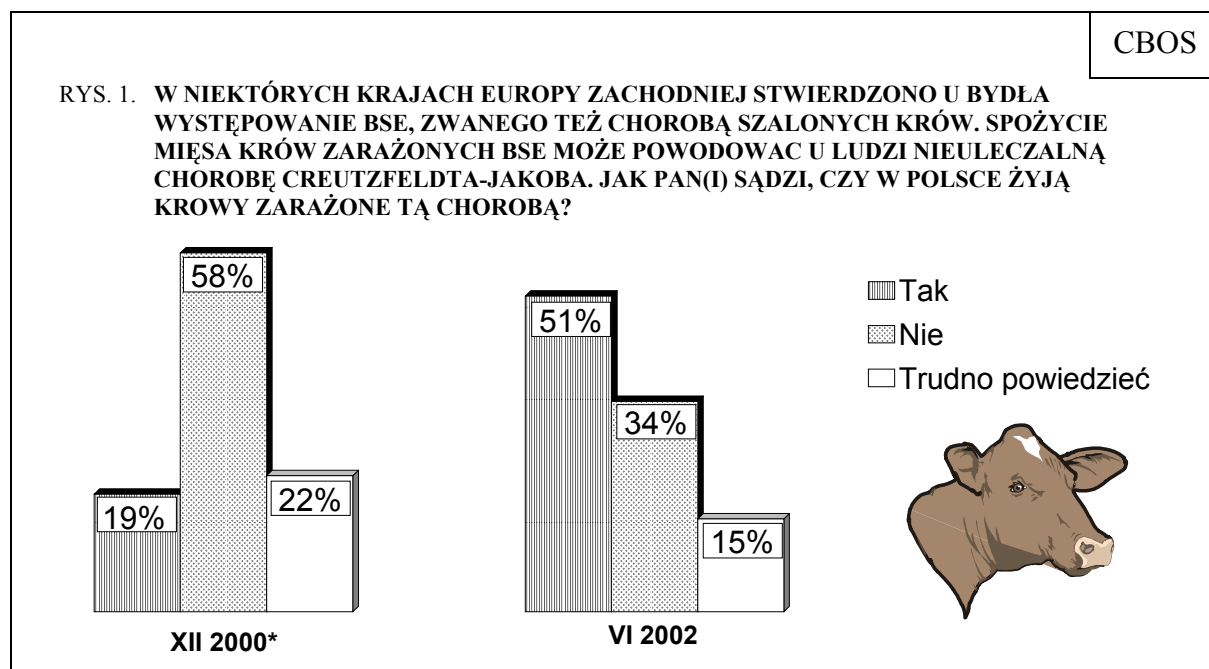
WARSZAWA, CZERWIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W maju br. w Mochnacze Wyżnej koło Krynicy wykryto pierwszy w Polsce przypadek zarażenia krowy gąbczastym zwyrodnieniem mózgu (BSE). Uważa się, że spożywanie zakażonej wołowiny może być przyczyną rozwinięcia się u ludzi śmiertelnej choroby Creutzfeldta-Jakoba. Po ujawnieniu ponad cztery lata temu epidemii BSE w Wielkiej Brytanii, zachorowania na tę chorobę notowano coraz bliżej polskich granic. Ostatecznie dotarła ona też do naszego kraju.

Połowa Polaków (51%) słyszała o pierwszej polskiej krowie zarażonej BSE i uznała tę wiadomość za prawdziwą, natomiast jedna trzecia (34%) sądzi, że w naszym kraju nie ma krów zarażonych tą chorobą¹.

Półtora roku temu, kiedy nie wiadomo było, czy w Polsce są krowy zarażone BSE, około jednej piątej badanych wyrażało przypuszczenie, że hodowane u nas bydło może być zarażone prionami.

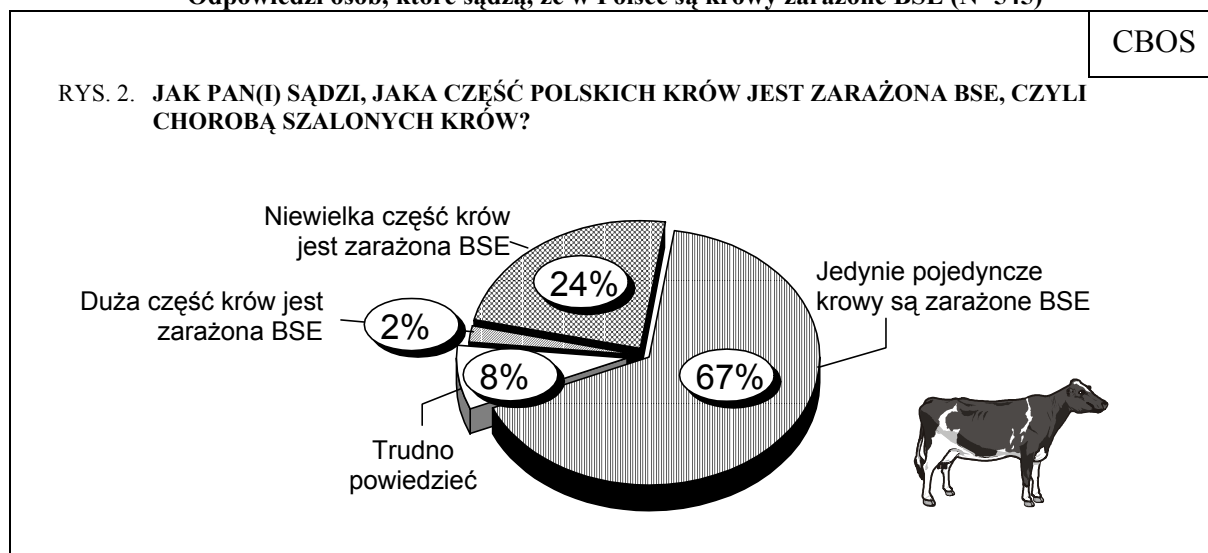

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (145) przeprowadzono w dniach 7-10 czerwca 2002 roku na 1060-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

*Połączono odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” oraz „zdecydowanie nie” i „raczej nie”.

Zdecydowana większość (67%) badanych wiedzących o wykryciu BSE w Polsce uważa, że jedynie pojedyncze krowy są zarażone tą chorobą. Około jednej czwartej (24%) poinformowanych sądzi, iż niewielka część krów jest zainfekowana BSE, a tylko nieliczni (2%) uważają, że dotyczy to dużej części pogłowia tych zwierząt.

Odpowiedzi osób, które sądzą, że w Polsce są krowy zarażone BSE (N=545)

Doniesienia o chorobie szalonych krów spowodowały zmiany przyzwyczajień kulinarnych u ponad jednej czwartej ankietowanych. Co dziesiąty badany (10%) całkowicie zaprzestał spożywania wołowiny, a 17% ograniczyło jej spożycie. Co szósty respondent (17%) nie jada mięsa wołowego z innych powodów. Natomiast ponad połowa ankietowanych (54%) nie ograniczyła ani nie zaprzestała spożywania wołowiny.

Tabela 1

Czy w związku z informacją o chorobie szalonych krów ograniczył(a) Pan(i) lub całkowicie zaprzestał(a) spożywania mięsa wołowego czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I 1998	XII 2000	VI 2002
	w procentach		
Całkowicie zaprzestał(a)m spożywania wołowiny	6	15	10
Ograniczył(a)m spożywanie wołowiny	16	24	17
Nie jem mięsa wołowego z innych powodów (np. w ogóle nie jem mięsa, nie lubię mięsa, wcześniej też rzadko spożywałem(a)m mięso tego rodzaju)	16	21	17
Nie zaprzestałem(a)m ani nie ograniczyłem(a)m spożywania mięsa wołowego	61	37	54
Trudno powiedzieć	1	4	2

Identycznie brzmiące pytanie zadaliśmy poprzednio dwukrotnie. Na początku 1998 roku, kiedy po raz pierwszy pojawiły się doniesienia o chorobie szalonych krów i możliwym jej związku z chorobą Creutzfeldta-Jakoba, nieco więcej niż jedna piąta badanych deklarowała, że ograniczyła spożycie wołowiny lub w ogóle przestała ją jeść, ale około trzech piątych nie zaprzestało ani nie ograniczyło spożycia mięsa wołowego. Natomiast pod koniec 2000 roku, gdy wykryto przypadki BSE w Niemczech, a kwestia bezpiecznego spożywania mięsa wołowego stała się ponownie przedmiotem zainteresowania mass mediów i społeczeństwa, wyraźnie więcej Polaków ograniczyło spożycie wołowiny bądź też zrezygnowało z jej konsumpcji. Jedynie niespełna dwie piąte ankietowanych zadeklarowało, że je wołowinę równie często jak przedtem.

Kobiety wyraźnie częściej niż mężczyźni twierdzą, że zrezygnowały z konsumpcji wołowiny lub ograniczyły jej spożycie. Wyraźnie częściej też nie jedzą one tego rodzaju mięsa z powodów innych niż BSE. Około dwóch trzecich mężczyzn i nieco ponad dwie piąte kobiet w dalszym ciągu je mięso wołowe.

Ankietowani w wieku od 18 do 24 lat rzadziej niż pozostali deklarują, że ograniczyli spożycie wołowiny, natomiast częściej niż starsi od nich twierdzą, że nie wykluczyli mięsa wołowego ze swojego menu. Warto tu przypomnieć, że od zarażenia zakażonym mięsem do rozwinięcia się choroby Creutzfeldta-Jakoba mija wiele lat, więc najmłodszy są potencjalnie najbardziej zagrożeni.

O ograniczeniu spożycia wołowiny częściej mówią badani znajdujący się w średniej i dobrej sytuacji materialnej, niż ci, którzy żyją w złych warunkach. Jednak odsetek konsumujących mięso wołowe jest porównywalny we wszystkich trzech grupach, ponieważ wśród najuboższych więcej jest osób, które nie jedzą wołowiny z innych powodów, nierzadko zapewne finansowych.

Badani z wyższym wykształceniem częściej niż pozostali deklarują, że zmienili swoje zachowania pod wpływem doniesień o BSE.

Badani sądzący, że w Polsce są krowy zarażone BSE, częściej niż nieświadomi tego faktu rezygnują ze spożycia mięsa wołowego. Jedna trzecia ankietowanych wiedzących o wykryciu pierwszego w Polsce przypadku zarażenia krowy gąbczastym zwyrodnieniem mózgu ograniczyła lub zaprzestała spożywania wołowiny, a nieco mniej niż połowa konsumuje ją w dalszym ciągu. Wśród osób, które nie słyszały o przypadku BSE w naszym kraju, 15% zmieniło swoje przyzwyczajenia kulinarne, a 68% nadal je mięso wołowe. Co ciekawe, osoby niemające zdania na temat występowania BSE w Polsce są tak samo ostrożne jak badani świadomi obecności tej choroby w naszym kraju.

Tabela 2

Czy w związku z informacją o chorobie szalonych krów ograniczył(a) Pan(i) lub całkowicie zaprzestał(a) spożywania mięsa wołowego czy też nie?	Jak Pan(i) sądzi, czy w Polsce żyją krowy zarażone BSE (chorobą szalonych krów)?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Całkowicie zaprzestał(a)m spożywania wołowiny	13	5	11
Ograniczył(a)m spożywanie wołowiny	21	10	20
Nie jem mięsa wołowego z innych powodów (np. w ogóle nie jem mięsa, nie lubię mięsa, wcześniej też rzadko spożywałem(a)m mięso tego rodzaju)	18	15	20
Nie zaprzestałem(a)m ani nie ograniczyłem(a)m spożywania mięsa wołowego	47	68	46
Trudno powiedzieć	1	2	3

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. W niektórych krajach Europy Zachodniej u bydła stwierdzono występowanie BSE, zwanego też chorobą szalonych krów. Spożycie mięsa krów zarażonych BSE może powodować u ludzi nieuleczalną chorobę Creutzfeldta-Jakoba. Jak Pan(i) sądzi, czy w Polsce żyją krowy zarażone tą chorobą?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	51	34	15	1059
Płeć				
Mężczyźni	53	35	13	506
Kobiety	50	33	16	553
Wiek				
18-24 lat	55	34	11	164
25-34	55	31	14	191
35-44	58	31	11	194
45-54	52	36	12	221
55-64	53	35	13	121
65 lat i więcej	35	38	27	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	43	42	15	389
Miasto do 20 tys.	55	30	15	144
20-100 tys.	57	30	13	194
101-500 tys.	52	30	18	200
501 tys. i więcej mieszk.	61	27	12	133
Wykształcenie				
Podstawowe	38	42	20	258
Zasadnicze zawodowe	51	34	15	323
Średnie	54	33	13	360
Wyższe	73	19	8	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	74	18	7	61
Prac. umysł. niż. szczebla	72	23	5	91
Pracownicy fiz. - umysł.	51	36	14	98
Robotnicy wykwalifikowani	56	28	16	78
Robotnicy niewykwalifik.	48	37	14	50
Rolnicy	28	61	11	65
Pracujący na własny rach.	51	42	7	40
Bierni zawodowo				
Renciści	39	45	16	119
Emeryci	44	33	23	192
Uczniowie i studenci	59	32	9	93
Bezrobotni	53	28	19	119
Gospodynie domowe i inni	53	29	18	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	64	29	7	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	59	20	21	74
sekt. pryw. poza rolnict.	55	33	12	199
prywatnym gośp. rolnym	33	58	8	71
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	42	39	19	151
300-399	61	31	7	101
400-599	60	29	11	189
600-800	39	45	16	166
Powyżej 800 zł	65	21	14	126
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	36	15	379
Średnie	50	35	15	476
Dobre	59	29	12	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	56	29	15	78
Raz w tygodniu	51	36	14	557
1-2 razy w miesiącu	44	37	18	150
Kilka razy w roku	53	32	15	182
W ogóle nie uczestniczy	63	25	12	91
Poglądy polityczne				
Lewica	52	39	9	252
Centrum	54	35	11	336
Prawica	55	33	11	205
Trudno powiedzieć	44	30	26	267

Tabela 2. Czy w związku z informacją o chorobie szalonych krów ograniczył(a) Pan(i) lub całkowicie zaprzestał(a) spożywania mięsa wołowego czy też nie? 1 - Całkowicie zaprzestał(a)m spożywania wołowiny; 2 - Ograniczył(a)m spożywanie wołowiny; 3 - Nie jem mięsa wołowego z innych powodów (np. w ogóle nie jem mięsa, nie lubię mięsa, wcześniej też rzadko spożywałem(a)m mięso tego rodzaju); 4 - Nie zaprzestałem(a)m ani nie ograniczyłem(a)m spożywania mięsa wołowego

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	17	17	54	2	1059
Płeć						
Mężczyźni	6	15	12	65	2	506
Kobiety	14	19	22	43	2	553
Wiek						
18-24 lat	8	8	17	63	4	164
25-34	9	18	17	56	0	191
35-44	12	21	12	54	2	194
45-54	9	19	16	55	1	221
55-64	11	21	16	51	2	121
65 lat i więcej	13	16	26	43	2	169
Miejsce zamieszkania						
Wieś	5	11	23	59	1	389
Miasto do 20 tys.	8	17	15	58	2	144
20-100 tys.	9	21	15	54	1	194
101-500 tys.	20	22	13	44	1	200
501 tys. i więcej mieszk.	15	21	11	51	2	133
Wykształcenie						
Podstawowe	9	12	25	54	1	258
Zasadnicze zawodowe	9	15	20	55	1	323
Średnie	11	20	11	57	1	360
Wyższe	16	27	11	43	3	118
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	18	27	9	44	1	61
Prac. umysł. niż. szczebla	12	35	7	44	2	91
Pracownicy fiz.- umysł.	8	21	9	62	1	98
Robotnicy wykwalifikowani	9	22	21	47	0	78
Robotnicy niewykwalifik.	5	9	20	66	0	50
Rolnicy	1	6	11	81	0	65
Pracujący na własny rach.	6	10	8	69	6	40
Bierni zawodowo						
Renciści	13	10	28	49	0	119
Emeryci	11	20	21	46	2	192
Uczniowie i studenci	11	8	18	62	1	93
Bezrobotni	9	12	18	58	3	119
Gospodynie domowe i inni	16	21	22	35	6	53
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	12	25	13	50	0	154
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	13	32	13	40	2	74
sekt. pryw. poza rolnict.	7	19	11	62	2	199
prywatnym gośp. rolnym	1	3	17	79	0	71
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	7	10	25	57	1	151
300-399	11	18	18	52	1	101
400-599	9	26	15	50	0	189
600-800	14	17	18	51	1	166
Powyżej 800 zł	13	23	12	51	1	126
Ocena własnych war. mater.						
Złe	10	13	22	53	3	379
Średnie	10	20	16	54	1	476
Dobre	13	19	12	55	1	204
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	29	7	48	4	78
Raz w tygodniu	11	19	16	52	1	557
1-2 razy w miesiącu	8	12	23	57	1	150
Kilka razy w roku	12	13	15	59	2	182
W ogóle nie uczestniczy	5	10	26	55	4	91
Poglądy polityczne						
Lewica	11	17	13	59	1	252
Centrum	9	16	18	56	2	336
Prawica	13	19	14	53	1	205
Trudno powiedzieć	9	17	23	48	2	267